

Mark- och miljödomstolen

Miljödepartementet

Remiss av SOU 2020:10, Stärkt lokalt åtgärdsarbete

dnr M2020/00554/Nm

Bakgrund

Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har av regeringen givits möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet ”Stärkt lokalt åtgärdsarbete” (SOU 2020:10).

Mark- och miljödomstolens yttrande

Domstolen tillstyrker utredningens förslag avseende avskaffande av tillståndsplikt för odling av så kallade blå fånggrödor, och föreslaget till generellt undantag från strandskyddsbestämmelserna för vissa våtmarker och dammar samt förslaget att reglerna om markavvattningsföretag ska ses över. Resonemanget utvecklas nedan. I övrigt väljer domstolen att endast lämna de ytterligare synpunkter och påpekanden som framgår nedan (i yttrandet följs den rubriksättning som används i betänkandet).

Etappmål om enskilda avlopp (9.2)

Utredningen föreslår ett etappmål som innebär att alla enskilda avlopp i kust- och sjönära områden senast 2030 ska vara utrustade med godkänd reningsteknik. Tidplanen kan möjligen vara för ambitiös. För att underlätta prövningar av nya anläggningar kan lämpligen kravspecifikationer upprättas och typanläggningar finnas där förväntad reningegrad redan finns redovisad. Det skulle underlätta prövningen av ansökningar om föreslagna anläggningar.

Etappmål om våtmarker (9.3.2)

Domstolen noterar, avseende denna fråga, att där befintliga markavvattningstillstånd föreligger kan dessa vara hinder mot etablering av nya våtmarker. Det framgår inte vad ”en ökad areal” innebär och inte heller om det är avgörande var i Sverige tilltänkta nya våtmarker i så fall bör etableras. När det gäller frågan om befintliga markavvattningsföretag, se synpunkter nedan.

Undantag från strandskyddet och biotopskyddet för vissa våtmarker och dammar (9.3.3 och 9.3.4)

Domstolen tillstyrker förslaget om generellt undantag från strandskyddet för våtmarker och dammar som har anlagts eller restaurerats med huvudsakligt syfte att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön. Domstolen noterar härvid att undantaget då ska gälla både för nya och för befintliga anlagda våtmarker och dammar. Det ligger på markägaren att dokumentera syftet. Det bör klargöras vilken dokumentation som kommer att krävas för att undantaget för strandskyddet ska gälla. Detsamma gäller avseende motsvarande undantag från biotopskyddet. Dock bör frågan om den faktiska påverkan på den biologiska mångfalden belysas ytterligare innan ett undantag avseende biotopskyddet genomförs enligt förslaget. Utredningens genomlysning av konsekvenserna för biotopskyddet och de avvägningar utredaren gör är, menar domstolen, inte övertygande.

Kravet på tillstånd för odling av sjöpungrar och alger enligt 11 kap. 11 § 2 p. MB tas bort (9.4.1)

Domstolen har ingen erinran mot att tillståndsplikten tas bort i enlighet med det förslag som utredningen presenterar. Samtidigt konstateras att sådana prövningar är sällan förekommande inom domsagan.

Nya bestämmelser om miljöbänsyn för hästhållare (9.6.1)

Domstolen anser att det i utredningen saknas en bra analys av behovet av reglering. Domstolen delar utredningens slutsats att frågan behöver utredas mer. Härvid bör en övergripande konsekvensanalys som omfattar även andra miljöintressen göras. Det är en viktig princip att reglering av en verksamhet genom bindande föreskrifter är en ingripande åtgärd som ska tas till endast om det inte finns något bättre alternativ (Ds 1998:43, s.32 ff). På vissa ställen i utredningen nämns mer lösa antaganden som utredaren sedan bygger vidare på. Exempelvis anges (s.204) att ”Det har framförts till utredningen att det förekommer att hästgödsel hanteras oförsiktigt (...)”. Vidare anges som underlag siffror som påvisar att hästhållningen i Sverige sammantaget producerar motsvarande nästan 20 % av den totala mängden stallgödsel på ett år. Dock saknas det närmare analys av hur näringsvärdena ser ut för olika typer av stallgödsel och vilken betydelse detta innehåll har för påverkan avseende bland annat övergödning (jämför exempelvis SOU 2013:5 Djurhållning och miljön vari det framhålls (s.112) att ”Hästgödsel har betydligt lägre näringsinnehåll än gödsel från mjölkkor.”).

Mark- och miljödomstolen föreslår att en utökad analys av behovet av reglering görs, före det att Jordbruksverket, eller annan myndighet, får i uppdrag att utarbeta förslag till bestämmelser på det sätt som förordas i utredningen.

Se över reglerna om markavvattningsföretag (9.6.2)

Domstolen vill framhålla att befintliga tillstånd utgör ett hinder för ny vattenverksamhet och när det gäller markavvattningsföretag har dessa regelmässigt tillståndsgivits enligt äldre lagstiftning. Domstolen instämmer därför i utredningens förslag att dagens regler för omprövning och upphävande av befintliga markavvattningsföretag bör ses över så att andra önskade åtgärder möjliggörs på ett enklare sätt.

Konsekvenser (10.)

Som framgått ovan anser domstolen att konsekvensutredningen i betänkandet åtminstone i vissa avseenden är knapphändig. Utöver vad som angetts ovan saknas helt en beskrivning av konsekvenserna av förslagen vad gäller den dömande verksamheten. Domstolen bedömer att om förslagen förverkligas medför de en sannolikt ökad tillströmning av bland annat antalet överklagade mål. Flera av de föreslagna åtgärderna förutsätter ökade tillsynsinsatser från bl.a. kommunerna. Detta kommer att leda till en ökad mängd beslut. Det framgår inte av konsekvensanalysen vilka resurser som kommer att behövas för dessa tillsynsinsatser och för överprövningarna av dessa beslut.

Beslut om detta yttrande har fattats av chefsrådmannen Peter Ardö efter föredragning av rådmannen Lena Stjernqvist. Tekniska rådet Mats Käll och rådmannen Ann Westerdahl har deltagit.